

Sammendrag C-392/21

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

24. juni 2021

Forelæggende ret:

Curtea de Apel Cluj (Rumænien)

Afgørelse af:

12. april 2021

Appellant/sagsøger:

TJ

Indstævnt/sagsøgt:

Inspectoratul General pentru Imigrări

Genstanden for tvisten i hovedsagen

Appel iværksat af appellant/sagsøgeren, T.J., i sagen anlagt mod indstævnte/sagsøgte, Inspectoratul General pentru Imigrări (generaldirektorat for immigration, Rumænien), til prøvelse af civilretlig dom afsagt af Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj, Rumænien) i en forvaltnings- og skatteretlige tvist vedrørende fastansatte tjenestemænd

Genstanden for og retsgrundlaget for den præjudicielle forelæggelse

Der anmodes i medfør af artikel 267 TEUF om en fortolkning af artikel 9 i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler

De præjudicielle spørgsmål

1) Skal udtrykket »specielt synskorrigerende hjælpemiddel« i artikel 9 i Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler fortolkes således, at det ikke kan omfatte briller?

2) Skal der ved udtrykket »specielt synskorrigerende hjælpemiddel« i artikel 9 i Rådets direktiv 90/270/EØF alene forstås et hjælpemiddel, der udelukkende anvendes på arbejdspladsen eller til udførelse af arbejdsopgaver?

3) Vedrører den forpligtelse til at udlevere et specielt synskorrigerende hjælpemiddel, som er fastsat i artikel 9 i Rådets direktiv 90/270/EØF, udelukkende arbejdsgiverens anskaffelse af hjælpemidlet, eller kan den gøres til genstand for en udvidende fortolkning, således at den også omfatter det tilfælde, hvor arbejdsgiveren afholder de nødvendige udgifter, som arbejdstageren har haft i forbindelse med anskaffelsen af hjælpemidlet?

4) Er det foreneligt med artikel 9 i Rådets direktiv 90/270/EØF, at arbejdsgiveren dækker disse udgifter ved en generel forhøjelse af lønnen, der permanent svarer til en »forhøjelse på grund af meget vanskelige arbejdsforhold«?

Påberåbte EU-retlige bestemmelser

Rådets direktiv af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler, artikel 9

Påberåbte nationale bestemmelser

Hotărârea Guvernului nr 1028/2006 privind cerințele minima de securitate și Sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (regeringsdekret nr. 1028/2006 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler, herefter »dekretet«), som gennemførte direktiv 90/270 i rumænsk ret

»Artikel 12

Arbejdstagerne har ret til en passende undersøgelse af øjne og syn, som skal foretages af en person med de nødvendige kvalifikationer:

- a) inden arbejdet ved skærmterminalen påbegyndes, i forbindelse med lægeundersøgelsen ved ansættelsesforholdets begyndelse
- b) med jævne mellemrum herefter
- c) når der opstår synsproblemer, der kan skyldes arbejdet ved skærmterminal.

Artikel 13

Arbejdstagerne har ret til en øjenundersøgelse hos en speciallæge, hvis den i artikel 12 nævnte undersøgelse viser, at dette er nødvendigt.

Artikel 14

Hvis den i artikel 12 eller artikel 13 nævnte undersøgelse viser, at det er nødvendigt, og hvis normale briller, kontaktlinser eller lignende ikke kan anvendes, skal arbejdstagerne have udleveret specielle synskorrigerende hjælpemidler, som er beregnet til det pågældende arbejde.

Artikel 15

De foranstaltninger, der træffes i henhold til artikel 12-14, må under ingen omstændigheder medføre økonomiske byrder for arbejdstagerne.«

Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă (den rumænske lov nr. 319/2006 om sikkerhed og sundhed under arbejdet), hvis artikel 5, litra j), bestemmer, at der ved »personlige værnemidler« skal forstås »ethvert udstyr, der er bestemt til at bæres eller håndteres af en arbejdstager med henblik på at beskytte denne mod en eller flere risici, der kan bringe dennes sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen i fare, samt ethvert integrerende eller accessorisk element udarbejdet med henblik på at nå dette mål«.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og tvisten i hovedsagen

- 1 Ved stævning af 19. juni 2020 ved Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj) anlagde sagsøgeren, TJ, sag mod Inspectoratul General pentru Imigrări (generaldirektorat for immigration) med påstand om, at sagsøgte skulle tilpligtes at betale et beløb på 2 629 rumænske lei (RON) svarende til modværdien af det specielle synskorrigerende hjælpemiddel og kassebonerne vedrørende omkostningerne ved briller, linser, montage og arbejdstimer.
- 2 Sagsøgeren oplyste, at han var ansat hos Inspectoratul General pentru Imigrări, (generaldirektorat for immigration i regionen Cluj), og at han på grund af sin stilling havde været tvunget til at udføre sit arbejde foran skærmterminaler med følgende yderligere risikofaktorer: blinkende lys, mangel på naturligt lys, for megen neuropsykologisk stimulering og nedsættelse af synsevnen.
- 3 Sagsøgeren gjorde gældende, at alle disse omstændigheder havde medført en forværring af hans syn, som efter anbefaling fra speciallægen havde nødvendiggjort en ændring af hans briller som følge af en ændring af dioptrier og en diagnosticering af svag langsynethed og presbyopi.
- 4 Sagsøgeren anførte, at disse omkostninger ikke kunne afholdes af det nationale socialsikringssystem, men at med dekret nr. 1028/2006 var direktiv 90/270 blevet gennemført i national ret, hvilket direktiv bestemmer, at enhver arbejdstager, der regelmæssigt anvender skærmterminaler i en betydelig del af den normale arbejdstid, er udsat for risiko for synsproblemer og belastning af hjernen. Sagsøgeren anførte, at artikel 15 i dekret nr. 1028/2006 har til formål at sikre, at arbejdstagerne ikke skal bære de økonomiske byrder, der er forbundet med forebyggelse og behandling af funktionsnedsættelser af erhvervsmæssig karakter, som har udviklet sig under det udførte arbejde, såsom en synsforringelse. Han

anmodede sin arbejdsgiver om at afholde udgifterne til briller, men fik afslag herpå.

- 5 Sagsøgte anførte heroverfor, at sagsøgeren ikke havde ført bevis for, at hans synsproblemer ikke kunne afhjælpes ved hjælp af normale synshjælpemidler, og at lovgiver havde bestemt, at arbejdstagere skal have udleveret et specielt synskorrigerende hjælpemiddel, men ikke at de skulle refunderes værdien heraf.
- 6 Tribunalul Cluj (retten i første instans i Cluj) gav ikke sagsøgeren medhold, idet den fastslog, at det følger af artikel 14 i dekret nr. 1028/2006, at hvis der skal anvendes specielle synskorrigerende hjælpemidler, skal disse udleveres til arbejdstagerne, men at dette ikke omfatter en refusion af udgifterne til disse.
- 7 Sagsøgeren har iværksat appel til prøvelse af denne dom ved den forelæggende ret, Curtea de Apel Cluj (appeldomstolen i Cluj, Rumænien).
- 8 Appellanten/sagsøgeren har for appellinstansen nedlagt påstand om, at sagen bliver indbragt for Den Europæiske Unions Domstol på grundlag af artikel 267 TEUF med henblik på en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 9 i direktiv 90/270.

Parternes væsentligste argumenter

- 9 I appelskriftets begrundelse har appellanten/sagsøgeren gjort gældende, at ordlyden af artikel 14 i dekret nr. 1028/2006 bestemmer, at specielle synskorrigerende hjælpemidler skal udleveres til arbejdstagerne, uden at der opstilles grænser for, hvordan dette skal gennemføres. Appellanten har anført, at den relevante bestemmelse i den foreliggende sag ikke udtrykkeligt nævner den måde, hvorpå sådanne hjælpemidler skal udleveres.
- 10 Han har endvidere oplyst, at han havde henvendt sig til sagsøgte for at anmode om oplysninger om den finansielle dækning, der var nødvendig for at opfylde forpligtelsen til at udlevere specielle synskorrigerende hjælpemidler, og at han havde fået det svar, at der ikke fandtes noget særligt budget til dækning af disse udgifter, idet han blev henvist til lovteksten, som foreskriver en forhøjelse på 10% i tilfælde af meget vanskelige arbejdsforhold.
- 11 Appellanten/sagsøgeren er af den opfattelse, at fortolkningen af direktivets artikel 9 er nødvendig for tvistens løsning, og at begrebet »specielt synskorrigerende hjælpemiddel« skal fortolkes ensartet på EU-plan, så meget desto mere som direktivet heller ikke er tilstrækkeligt klart for så vidt angår dette begreb. Ifølge appellanten/sagsøgeren skal det afgøres, om briller, der anvendes ved en skærmterminal, ligeledes kan være omfattet af dette begreb, og om dette specielle synskorrigerende hjælpemiddel udelukkende skal anvendes på arbejdsstedet eller ligeledes i forbindelse med andre aktiviteter, i fritiden. Appellanten/sagsøgeren er desuden af den opfattelse, at det ligeledes er nødvendigt med en ensartet fortolkning for så vidt angår reglerne for dækning af disse udgifter i form af

arbejdsgiverens dækning af disse udgifter eller udelukkende ved arbejdsgiverens køb af sådanne hjælpemidler.

- 12 Appellanten/sagsøgeren har gjort gældende, at der ikke findes en tilstrækkelig national praksis i denne sammenhæng, at Den Europæiske Unions Domstol aldrig har fået forelagt dette præjudicielle spørgsmål, og at begreberne i EU-medlemsstaterne fortolkes forskelligt.
- 13 Indstævnte/sagsøgte har nedlagt påstand om, at anmodningen om en præjudiciel forelæggelse for Domstolen forkastes, med den begrundelse, at Curtea de Apel Cluj (appeldomstolen i Cluj) ved civilretlig dom nr. 1009/2017 har udtalt, at begrebet specielt synskorrigerende hjælpemiddel vedrører et hjælpemiddel, som arbejdstageren har brug for, og som udelukkende anvendes på arbejdsstedet til brug af et apparat eller et værktøj med henblik på at beskytte sig mod skadelige, farlige eller forurenende faktorer. Da briller ikke er et synskorrigerende hjælpemiddel, der udelukkende anvendes på arbejdspladsen, men også i dagligdagen, er det opfattelsen hos indstævnte/sagsøgte, at disse ikke kan sidestilles med et specielt synskorrigerende hjælpemiddel i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 14 i dekret nr. 1028/2006.
- 14 Der findes ganske vist ikke nogen retlig definition af specielt synskorrigerende hjælpemiddel, men karakteriseringen af denne type hjælpemiddel skal foretages med særlig styrke for at adskille den fra et normalt synskorrigerende hjælpemiddel, hvilket er den kategori, som briller henhører under. Den blotte omstændighed, at behovet for at bære briller viste sig efter lægeundersøgelsen, kan ikke karakterisere denne type hjælpemiddel som »specielt« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i bestemmelserne i artikel 14 i dekret nr. 1028/2006.
- 15 Et andet argument i denne henseende udgøres ligeledes af den definition af personlige værnemidler, der er fastsat i artikel 5, litra j), i lov nr. 319/2006 om sikkerhed og sundhed under arbejdet. Det specielle synskorrigerende hjælpemiddel kan således kun være et hjælpemiddel, som er snævert forbundet med udførelsen af arbejdet på arbejdspladsen.

Kort fremstilling af begrundelsen for den præjudicielle forelæggelse

- 16 Den forelæggende ret har anført, at da direktivet ikke indeholder nogen definition af specielle synskorrigerende hjælpemidler og normale synskorrigerende hjælpemidler, kan retten ikke vurdere, hvilket særligt udstyr til korrigerende synet der kan være omfattet af kategorien af hjælpemidler, som arbejdsgiveren skal udlevere. Det skal derfor afgøres, om udtrykket kan omfatte briller eller ej.
- 17 Den forelæggende ret finder det hensigtsmæssigt at få afklaret, om det specielle synskorrigerende hjælpemiddel, der er omhandlet i artikel 9 i direktiv 90/270, udelukkende er bestemt til at blive anvendt på arbejdsstedet eller til udførelse af arbejdsopgaverne, eller om det ligeledes kan anvendes uden for denne arbejdsplads.

- 18 Fortolkningsvanskeligheden følger af den omstændighed, at direktiv 90/270 henviser til arbejdstagernes rettigheder og arbejdsgivernes forpligtelser i forhold til resultatet af den øjenundersøgelse, der er foretaget ved arbejdsforholdets begyndelse og gennemførelse. En mulig fortolkning ville derfor være, at for så vidt som direktivets artikel 9 regulerer et aspekt af ansættelsesforholdet, skal det udleverede synskorrigerende hjælpemiddel altid være knyttet til arbejdsforholdet, således at det udelukkende må anvendes på arbejdspladsen. Der findes desuden synskorrigerende hjælpemidler, såsom briller (som i den foreliggende sag), der kan anvendes såvel på arbejdsstedet som uden for dette. Følgelig kan det relevante forhold anses for at være den omstændighed, at det synskorrigerende hjælpemiddel anvendes på arbejdsstedet, idet det er uden betydning, om det også anvendes uden for dette.
- 19 Et andet aspekt, der er relevant i den foreliggende sag, er knyttet til den forpligtelse, der i medfør af artikel 9 i direktiv 90/270 er pålagt arbejdsgiveren til at udlevere specielle synskorrigerende hjælpemidler til arbejdstagerne og fritage arbejdstagerne for byrderne forbundet hermed. På den ene side henviser direktivet kun udtrykkeligt til arbejdsgiverens udlevering af synskorrigerende hjælpemidler, men på den anden side nås der frem til et tilsvarende resultat, også når arbejdsgiveren dækker prisen for det synskorrigerende hjælpemiddel, som arbejdstageren har købt. Denne sidstnævnte situation har ligeledes den fordel, at arbejdstageren får mulighed for i tide at træffe de nødvendige foranstaltninger for at få korrigeret sit syn uden at skulle afvente arbejdsgiverens initiativ, eftersom arbejdstageren efterfølgende har mulighed for at anmode arbejdsgiveren om refusion.
- 20 Endelig opstår i den foreliggende sag spørgsmålet om, hvorvidt forpligtelsen til at sikre de specielle synskorrigerende hjælpemidler kan anses for opfyldt ved tildelingen af en lønforhøjelse på grund af arbejdsforholdene. Arbejdsgiverens garanti for sådanne hjælpemidler forudsætter nemlig, at arbejdsgiveren afholder de dermed forbundne udgifter, eller, hvis dette kan opnås ved at tilbagebetale prisen for det hjælpemiddel, som arbejdstageren har erhvervet, et pengebeløb til denne. Såfremt arbejdstageren modtager en forhøjelse på grund af de arbejdsforhold, på grund af hvilke det formodes, at der er sket en forringelse af synet, opstår spørgsmålet, om dette fjerner eller reducerer arbejdsgiverens forpligtelse til at sikre det synskorrigerende hjælpemiddel.